

KADIN GÖÇÜNÜN YOKSULLUĞA ETKİSİ: ISPARTA ÖRNEĞİ

THE EFFECT OF WOMEN'S MIGRATION ON POVERTY: ISPARTA EXAMPLE

Fatime Gül OKTAY*

* Öğr. Gör. Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Aksu Meslek Yüksek Okulu, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, fatimeoktay@isparta.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2108-0412>

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, göç eden kadınların yoksulluk kavramına bakış açılarını ve yoksulluğa karşı tutumlarını incelemektir. Çalışma kapsamında "yoksulluğun nedenleri" ve "yoksulluk tutum" ölçekleri kullanılmıştır. Çalışma Isparta'da gerçekleştirilmiş olup, anket formu amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen Isparta'ya göç etmiş 1067 kadına uygulanmıştır. Araştırma sonucunda göç eden kadınların bazı demografik özellikleri ile yoksulluğa dair düşünce ve görüşleri arası anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada dünya genelinde göç olgusunun en çok kadınları etkilediği, yoksulluktan en çok kadınların etkilendiği, dünya genelinde hem göç hem de yoksulluk konusunda geliştirilen politikaların tam anlamı ile kadınlar için yeterli olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, yoksulluk, cinsiyet eşitsizliği, yoksulluk nedenleri, yoksulluğa dair tutumlar.

Jel Kodları: F22, I30,

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the perspectives of migrant women on poverty and their attitudes towards poverty. Within the scope of the study, "causes of poverty" and "poverty attitude" scales were used. The study was carried out in Isparta, and was applied to 1067 women who migrated to Isparta selected by survey method. As a result of the research, a significant relation was found between some demographic characteristics of migrant women and their thoughts and opinions about poverty. In addition, the study concluded that the phenomenon of migration worldwide affects women the most, women are the most affected by poverty, and policies developed both in migration and poverty worldwide are not sufficient for women.

Keywords: Migration, poverty, gender inequality, causes of poverty, attitudes towards poverty.

Jel Codes: F22, I30,

1. GİRİŞ

“Göç” ve “yoksulluk” kavramları kendilerinden hareketle bakıldığında, net bir şekilde karmaşık iki olgu ve durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Göç, birçok sosyal bilimcinin de kabul ettiği gibi çok etkenli ve aynı etkenin farklı zaman ve mekânda farklı sonuçlar doğurduğu ve tanımlanması oldukça karmaşık bir terimdir (Çağlayan, 2008). Yoksulluk ve göç başlı başına büyük birer sosyal sorun olmalarının yanı sıra, iki

kavram arasında karşılıklı etkileşimli bir süreç işlemektedir (Buz, 2003).

Dünya Bankası verilerine göre günümüzde dünya çapında yaklaşık 300 milyona yakın göçmen bulunmaktadır. Bunun neredeyse yarısını kadınlar oluşturmaktadır. Birçok nedene dayanan göç unsuru beraberinde birçok sonucu da getirmektedir. Bunların en başında sağlık sorunları, sosyal adaptasyon sorunları ve yoksulluk gelmektedir. Kadının

ailedeki yeri düşünülürken özellikle göç olsun olmasın hane içerisinde yoksulluğu en çok hissedenden kadındır. Hem ekonomik, hem siyasi hem de kişilik anlamında kendini var edebilmek adına göç eden kadınlar, göç sonrası yaşanan olumsuzlukları da daha çok hissetmektedirler. Eigelsreiter-Jashari (2000)'e göre küreselleşme sürecinde göç eden kadın iki cinsiyet arasında her zaman daha çok kaybedendir. Ancak tabii ki bu süreci tamamen olumsuz olarak ele almak yanlış olacaktır. Zira formalizmin kaldırılması ve işgücü piyasasının esnekliği kadınlar için yeni fırsatlar açmıştır. İhracata yönelik fabrikalarda kadın çalışanlar tercih edilmeye başlamıştır (Lecaj, 2019).

Küreselleşme sonrası günümüzde kadın hem yasal olarak hem de sosyal olarak her geçen gün daha da bağımsız hale gelmektedir. Literatürde özellikle yoksulluk konusunda en çok etkilendiği düşünülen kadın, günümüzde hala en çok etkilenen kesim olmasına karşın Franck ve Spehar (2010)'a göre her geçen gün yoksulluktan daha da az etkilenmektedir. Kadınların yoksulluğu hissetme şiddetlerinin yanı sıra, yoksulluğa ilişkin görüş ve tutumları da her geçen gün değişim göstermektedir. Özellikle ataerkillik toplum yapısının zayıflaması sonucu kadına sunulan koruma ve bağımlılıklarının (kocaya bağımlılık, çocuklara bağımlılık aileye bağımlılık vs..) azalması ile artık kadınlar kendi korumalarını üstlenmeye başlamıştır. Kadının kendi ayakları üzerinde durarak bağımlılıktan kurtulması ve kendi korumasını sağlaması da yoksullukla ilgili düşünce ve tutumlarının değişmesine katkıda bulunmuştur.

Bu çalışmanın temel amacı, kadının göç sürecinde kentleşmeyle birlikte kente uyum süreci içinde yaşadığı değişikliklerin ortaya konması ve göç eden kadınların yoksulluk konusundaki görüşlerinin ve tutumlarının irdelenmesidir.

2. GÖÇ, YOKSULLUK ve KADINA DAİR LİTERATÜR TARAMASI

Yoksulluk ve göç arasındaki ilişki, çeşitli açılardan ele alınabilecek bir ilişkidir. Farklı

toplumlarda, göç edebilme eğilimleri arasında önemli farklılıklar bulunabilmektedir. Göç ile yoksulluk arasındaki ilişkide dikkate alınması gereken bir diğer önemli unsur da, yapısal uyum sürecinde ve zaman zaman yaşanan ekonomik krizler sonucunda büyük kentlerin kırsal nüfus için çekiciliğinin yitirmeye başlaması ve bunun da kentsel yoksulluk artışlarını bir nebze de olsa durdurmasıdır (Fielding, 1993'den Akt: Şenses, 2003; Jenissen, 2004).

Görüldüğü üzere, yoksulluk ve göç birbiriyle karşılıklı etkileşim içinde oluşan süreçlerdir ve çoğunlukla iç içedir. Yoksulluktan dolayı yapılan göç, aynı zamanda göç edilen yerde de yoksullukla karşılaşılmasıyla birlikte, büyük ölçüde bu yoksulluk kısır döngüsünün devam ettiğini göstermektedir (Buz, 2003). Göç ve yoksulluk arasındaki ilişki konusunda da kolay genellemelere gidilmesi son derece zordur. Göç veren ve göç alan bölgelerin demografik ve sosyo-ekonomik yapısı, göçün mevsimlik mi sürekli mi olduğu ve göçmenlerin kişisel özellikleri ve göç sonrası istihdam edildikleri sektörler (ki bu göçler sonucunda birçok kişi enformel sektörde yoğunlaşmış ve enformel istihdamın yedek işçi ordusunu oluşturmuş) gibi etmenlerin göç veren ve göç alan yerleşim yerlerindeki yoksulluk göstergelerini yakından etkilemesi beklenir (Şenses, 2003). Göç, Türkiye'de birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Göç edenlerin bir bölümü belli bir refah seviyesini yakalarken, diğer önemli bir grup ise refah seviyesinde bir yükseliş yaşamamıştır. Göç eden ailelerin bir bölümü içine düştüğü kent sefaleti, kırsal alanda kalan aileleri korkutmamıştır. Aksine kırsal yoksulluktan dolayı kentlere göç ederek refah seviyeleri yükselenlerin, bu ailelerin dikkatini çekmiş ve kentlere göç etmelerini sağlamıştır. Bu aileler, kırsal alanın yaşamsal refahı azaltan özelliklerini görüp kente göç ederek bir anlamda kentte "tutturana/tutunanları" takip etmişlerdir (Şenyapılı, 2000). Şehirde "tutturamayanları" ise şehrin en zor ve tercih edilmeyecek işleri (kapıcılık, temizlikçilik, çöp toplayıcılığı, inşaat, hamallık ve

eskicilik gibi); gayri meşru ve gayri hukuki işlere (dilencilik, hırsızlık, kapkaççılık, gasp gibi) yönelmiştir (Kartal ve Demirhan, 2011).

Göç ve yoksulluk arasındaki ilişki incelendiğinde, karşılıklı etkileşim içerisinde bir ilişki söz konusudur. Göç hem yoksulluğa neden olan bir faktör, hem de yoksulluktan etkilenerek ortaya çıkan sosyal bir hareketliliktir. Yoksulluğun, hem göçün nedeni hem de kısıtlayıcısı; göçün de hem yoksulluğun nedeni hem de sonucu olduğunu söyleyebiliriz. Dünyanın belli bir bölgesinde, yoksulluk göçün temel nedeni ve insanları harekete geçiren en önemli etken iken, dünyanın bir başka bölümünde ise yoksulluk, göçün en önemli engelleyicisi olduğu söylenebilir (Çağlayan, 2008).

Yoksulluk sonucunda göç edenlerin bir bölümü göç ettikleri alanlarda yoksulluktan sıyrılarak refah seviyelerini yükseltirken, diğer önemli bir grup ise göç ettikleri bölgelerde daha da yoksullaşmaktadır. Özellikle kırdan-kentlere göç edenlerden önemli bir bölümü kentlerin gecekondu (varoş) mahallelerinde yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Bu grubu; işsizlik, enformel sektörlerde kötü çalışma koşulları, yardıma muhtaç yoksullar, dışlananlar, beceriksiz, düşük yaşam standartlarından dolayı bazı araştırmacılar tarafından “altsınıf” olarak adlandırılmaktadır. Altsınıf üyelerinin önemli bir bölümü gecekondu alanlarında yaşamlarını sürdürmektedir. Diğer yandan göç olgusu, kentlerde yoksullaşma ve altsınıf oluşturan bir kitleyi ortaya çıkartmakla birlikte sosyal dışlanmaya da neden olmaktadır. Göç edenlerin toplumsal eşitsizliklere ve sosyal dışlanmaya maruz kalma ihtimali bir hayli yüksektir. Göç edenlerin kentlerde yerleştikleri yerler bile (özellikle gecekondu bölgelerinde) kentlerin çevresindeki kentsel alandan dışlanmış yerlerdir. Görüldüğü gibi kırdan tutunamayan çoğu yoksul aile göç ettikleri kentlerde kentsel dışlanmaya da maruz kalabilmektedir. Böylece göç edenlerin yaşadıkları mekânsal dışlanma kentle bütünleşmelerini engelleyen en önemli unsur haline gelmiştir (Altın, 2014).

Kırsal alandan göç edenlerin önemli bir bölümü büyükşehirlerin gecekondu bölgelerine yerleşmektedir. Kentin sınırlarının gelişmesine paralel olarak bazı bölgeler kentle bütünleşmekte ve yoksulluk görünürlüğü ortadan kalkmaktadır. Büyük şehirlerin bazı alanlarında ise önceden gecekondu bölgelerine yerleşenlerin bir bölümü sonraki göçten gelenlere ev kiralarak yoksulluktan sıyrılmaya çalışmakta ve diğer bölgelere göç etmektedir. Türkiye’de yoksulluk ve göç arasındaki ilişkiden hareket edilerek bu iki temel yapıyı ortaya çıkartmak amacıyla Işık ve Pınarcıoğlu (2001) tarafından yapılan “Nöbetleşe Yoksulluk” çalışmasında bu konuda özgün tespitler ortaya koymuştur. Çalışmada temel düşünce şudur; şehre yeni gelenlere, konut piyasası aracılığıyla bir önce gelenlerin yoksulluğu devredilmektedir. Ancak bu sistemin de artık farklılaştığı ve sınırların zorlanması nedeniyle kendi sınırlarına gelmesiyle nöbetleşmede devir teslimin olamayacağı artık kuralsız yoksulluk kavramının ortaya çıktığı belirtilmektedir” (Işık ve Pınarcıoğlu, 2001; Buz, 2003;).

Yoksulluk ve göç ilişkileri içinde “Sınıfaltı (Underclass)” ve “Sosyal Dışlanma” kavramları ön plana çıkmaktadır. İlk kez Gunnar Myrdal tarafından yapısal işsizliğe ve “giderek daha umutsuz bir biçimde geniş ulustan ayrı düşünerek onun yaşamını, hedeflerini ve başarılarını paylaşamaz hale gelenlere” işaret etmek üzere kullanılmıştır. Belli bir dönem sonra “sınıfaltı” kavramı ana akım medyanın da katkısıyla (topluma empoze ettiği) sosyal güvence ve refah uygulamalarında kesintiler yapmayı hedefleyen neoliberal politikaların elinde uygun bir argüman oluşturmuştur (Özbudun, 2002). Giddens’a göre “Aşağı sınıfın üyeleri, nüfusun çoğunluğuna kıyasla, ayırt edici derecede kötü çalışma koşulları ile düşük yaşam standartlarına sahiptirler. Bunların çoğunluğu uzun süredir işsiz olanlar, iş bulamayanlar arasında yer almaktadır” (Giddens, 2012a-2012b). Townsend, Weber “sınıf altında” kavramını daha çok devlet yardımlarına güvenenlerin yoksulluğunda kullanır. “Sınıf altında” ki

grup, aşağı statüleri nedeniyle toplumdan aşağı konumdadır. Bu grup varlıktan yoksunluğa geçmesinin yanı sıra itibardan da mahrumdur (Gül ve Sallan-Gül, 2008).

Dışlanma kavramı; “yoksulluğun yeniden farklı bağlamlarda ele alınması ve tanımlanmasında oldukça işlevseldir. Bauman göre iki tür dışlanan vardır. birincisi düzeni bozanlar; düzeni bozanların da norma uygun olmayanların da dışlanma nedenleri kendilerinden kaynaklandığı ileri sürmektedir. Dışlananlar uyum sorunu olanlar ve suça yatkın olanlardır. İkinci dışlanma türü ise norma uygun olmayanlardır. Bu grubun isteksizlikten çok kaynak yokluğundan dolayı dışlandıklarını belirtir. Yoksullar ekonomik ve sosyal donanımına sahip olmadıkları için, norma uyumamakta ve dışlanmaktadır. Norma uygun yaşamadıkları için dışlananları Bauman, “tüketim toplumunda tüketemedikleri için dışlananlar olarak da açıklar” (Erdem, 2003). Sosyal dışlanma bireylerin, temel eğitim becerilerden mahrum kalması ya da ayrımcılığa uğramalarından dolayı toplumun dışına itilmeleri ve toplumsal hayata dilediklerince katılımlarının engellenmesi sürecine karşılık gelmektedir (Keyder ve Yenal, 2013). Sosyal dışlanma yoksulluk gibi statik bir durumu değil, birçok yönüyle dinamik bir süreci ifade etmektedir. Sosyal dışlanmanın dinamik olmasının temel nedeni, geçmiş ve gelecekteki koşullardan etkilenmesindedir.

Yoksulluk üzerine literatür incelendiğinde göç ve yoksulluk ilişkisine dair birçok çalışma yoksulluk ve göç arası ilişkisinin bir çok farklı noktasına değinmişlerdir. Bu çalışmaların çoğunda kadın genel kitle içerisinde alınmış, özellikle cinsiyet ayrımına ise çok az çalışma girmiştir. Böyle olması yoksulluk ve göç kavramlarının kadın yoksulluğu üzerindeki etkilerinin anlaşılmasını zorlaştırmıştır. Kadınların üzerinde daha çok duran bir çok çalışma ise yoksulluk ve göçün kadın yoksulluğu üzerine etkilerini bir çok boyutta ele almışlardır. Bu çalışmalarda; kadınların sosyal rollerinden dolayı aile içerisinde ekonomik eşitsizliklere maruz kalmaları, ailede bakım yükünü yüklenmeleri, eğitim

konusunda ikinci plana atılmaları, kadınların hem evde hem de dış dünyada daha çok mahrum kalmaları, iş hayatında emeklerinin karşılıklarını erkeklere nazaran alamamaları, aile bağlarına daha çok önem vermeleri, kadına yönelik ayrımcılığın artması, kadın erkek arası ücret farklılıklarının olması, (Landau, 2002; Rowland 1997; LeClere ve McLaughlin, 1997; Kumari, 1994; Samuel, 1994; Oishi, 2002; Boyle, vd., 2001; İlkaracan ve İlkaracan, 1999; Özyakışır, 2013; Kapur, 2004; Sørensen vd., 2003) kadın yoksulluğunun nedenlerinden bazılarıdır.

3. KADIN GÖÇÜNÜN YOKSULLUĞA ETKİSİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmanın temel amacı, kadının göç sürecinde kentleşmeyle birlikte kente uyum süreci içinde yaşadığı değişikliklerin ortaya konması ve göç eden kadınların yoksulluk konusundaki görüşlerinin ve tutumlarının irdelenmesidir. Araştırmada ilk kez Pearce (1978) tarafından ele alınan “Yoksulluğun Kadınlaşması” temelinde göçün kadın yoksulluğu ve yoksulluk konusunda kadınların düşünce ve tutumları üzerindeki etkisi ele alınmıştır (Kim ve Choi, 2013).

Göç sürecinde kadının yoksulluğa dair görüşlerinin ve tutumlarının ele alındığı bu çalışmada Isparta il merkezinde farklı tarihlerde göç etmiş olan kadınlar evren olarak seçilmiş, tesadüfi örneklem yoluyla örneklem kitlesi oluşturulmuş 1067 kişiye anket ulaştırılmıştır.

3.2. Araştırmanın Hipotezleri

Kadının yoksulluğu ya da yoksulluğun kadınlaşması kavramı ilk kez Pearce (1978) tarafından ele alınmıştır. Birçok araştırmacı konu hakkında çalışmalar yapsalar da kadın yoksulluğu ile özellikle göç arasında hala tam anlamı ile geliştirilmiş bir model ya da ölçek bulunmamaktadır. Bu araştırmanın bu eksikliğin giderilmesi konusunda katkı sağlayacağını düşünülmüş bu kapsamda araştırma göç eden kadınların yoksulluğa

dair nedenler ve yoksulluğa dair tutumları üzerine eğilmiştir. Araştırmada izlenmesi planlanan yol göç eden kadınların yoksulluğa bakış açılarını ele alarak göç ile yoksulluğun nedenleri ve yoksulluğa karşı tutumları arası ilişkiye dayandırılmıştır.

Araştırma 2 hipotez üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunlar aşağıda gösterilmektedir.

Ha “Katılımcıların demografik özellikleri ile yoksulluğun nedenlerine dair görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklindedir.

• **Ha1** “Katılımcıların demografik özellikleri ile YNA arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklindedir.

• **Ha2** “Katılımcıların göç ile ilgili düşünceleri ile YNA arasında anlamlı bir ilişki vardır.”

Hb “Katılımcıların demografik özellikleri ile yoksulluğa dair tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklindedir.

• **Hb1** “Katılımcıların demografik özellikleri ile YTA arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklindedir.

• **Hb2** “Katılımcıların göç ile ilgili düşünceleri ile YTA arasında anlamlı bir ilişki vardır.”

3.3. Araştırmanın Yöntemi ve Ölçüm Araçları

Araştırma Isparta ilinde gerçekleştirilmiş olup ulaşılabildiği kadar çok örnekleme ulaşılmaya çalışılmıştır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemine başvurulmuş ve araştırma 11.05.2019-22.06.2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada mümkün mertebede göç etmiş kadınlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışma kapsamında oluşturulan anket formu 4 bölümden meydana gelmektedir. Anket formunun ilk bölümü 9 sorudan oluşmaktadır. Bu 9 soru katılımcıların temel demografik özelliklerini bulma amacı ile Yılmaz (2008), Solak ve Göregenli (2009), Doğan ve Çelik (2012), ve Ceren (2015) gibi araştırmacıların çalışmalarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan

anket formunun 8 sorudan oluşan ikinci kısmı göç ile ilgili değişkenlerden oluşmaktadır. Katılımcıların göç ile beraber hayatlarında yaşadıkları değişimi görmek için oluşturulan sorular Yılmaz (2008), Tuzcu ve Ilgaz (2015) ve Baş vd., (2017)’in çalışmalarından faydalanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın tüm bölümler katılımcıların kendilerine uygun olan seçeneği seçebilecekleri şekilde çoktan seçmeli olarak hazırlanmıştır. Ancak 7. 8. ve 17-1. sorular açık uçlu olarak sorulmuştur. Araştırmada kullanılan anketin 3. Kısım ve 4. Kısımları çoktan seçmeli 6’lı Likert tipi olarak oluşturulmuştur.

Araştırmada kullanılan anket formunun 15 soruluk üçüncü kısmı göç eden kadınların yoksulluğun nedenlerine dair görüşleri (YNA) yer almaktadır. Bu ölçekte Yılmaz (2008) ve Ceren (2015)’in çalışmalarından faydalanılarak oluşturulmuştur. Ölçek 3 alt faktörden meydana gelmektedir. Bunlar: Yoksulluğun yapısal nedenleri (1-5 arası sorular), Yoksulluğun kaderle ilişkisi (6-9 sorular) ve Yoksulluğun bireysel nedenleri (10-15 sorular)’dir.

Araştırmada kullanılan anket formunun 37 soruluk son kısmı ise katılımcıların yoksulluğa dair tutumlarına (YTA) yer verilmiştir. Bu ölçekte Yılmaz (2008) ve Ceren (2015)’in çalışmalarından faydalanılarak oluşturulmuştur. Ölçek orijinal dilinde İngilizce olarak Atherton ve arkadaşları (1993) tarafından hazırlanmıştır.

Anket formunun geçerlilik ve güvenilirlik düzeyleri için Cronbach’s Alpha ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett’s Testleri uygulanmıştır. Yapılan Cronbach’s Alpha testi sonuçlarına göre yoksulluğun nedenleri anketi için α değeri 0,710 ve yoksulluk tutumları anketi için α değeri 0,691 olarak tespit edilmiştir. Yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett’s Testi sonuçlarına göre ise yoksulluğun nedenleri anketi için KMO değeri 0,713 ve yoksulluk tutumları anketi için KMO değeri 0,754 olarak tespit edilmiştir

Anket formu ile elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 22 paket programı ile veri haline getirilerek analiz edilmiştir. Elde

edilen veriler için öncelikle geçerlilik ve güvenilirlik analizlerine başvurulmuştur. Daha sonra verilerin betimsel istatistikleri değerlendirilerek frekans dağılımları incelenmiştir. Anket kapsamında kullanılan anketin 3. ve 4. bölümleri için öncelikle Cronbach's Alfa Katsayısı ve KMO and Bartlett's Testi ile geçerlilik ve güvenilirlik incelenmiş, daha sonrasında ise iki ölçek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)'ne başvurulmuştur. Son olarak elde edilen veriler, oluşturulan hipotezler kapsamında ANOVA, Bağımsız t testine ve regresyon analizine tabi tutulmuştur.

3.4. Araştırmanın Bulguları

3.4.1. Demografik Bulgular

Katılımcıların demografik dağılımları verilmiştir. Buna göre katılımcıların demografik dağılımları kısaca aşağıdaki gibidir.

Katılımcıların çoğunluğu evli (% 72,4), lise ve altı eğitime sahip (%66,5), 35 yaş altı (%48,2), 3001 TL altı gelire (%72,4) sahiptirler. Meslek değişkeni açık uçlu sorularak toplamda 6 ana sınıflama içerisinde toplanmıştır. Buna göre katılımcıların çoğunluğu ev hanımıdır (%40,8). Katılımcıların eşlerinin ise değişkenlik göstermektedir (% 18,5'i

çalışan (n: 197), % 8,2'si emekli (n: 88), % 7'si işletme sahibi (n: 75), % 0,6'sı işsiz (n: 6), % 13,3'ü memur (n: 142), % 23,7'si serbest meslek (n: 253) ve % 28,7'si eşi yok (n: 306) şeklindedir.

3.4.2. Faktör Analizi

YNA'nin ve YTA'nin analiz edilmesinden önce geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve anket formu geçerli ve güvenilir bulunmuştur.

YNA için kullanılabilir maddelerin belirlenmesi için 15 maddeye faktör analizi uygulanmıştır. Analiz sonucu 15. değişken olan "Yoksulların eğitim seviyelerinin düşük olması" değişkeninin faktör yükü 0,5'in altında olduğu için analizden çıkarılmıştır. Açıklanan toplam varyansın analizi ve scree plot grafiği sonucu anketin 5 alt faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Faktörlerin beşi birden toplam varyansın %63,831'ini açıklamıştır. Birinci faktör 5, ikinci faktör 3, üçüncü, dördüncü ve beşinci faktörler ise ikişer maddeden meydana oluşmuştur. Literatür incelendiğinde Ceren (2015)'in çalışmasında YNA'nin; yoksulluğun yapısalı nedenler, yoksulluğun kaderle ilişkisi ve yoksulluğun bireysel nedenleri ile 3 ana bileşene ayırmıştır. Çalışmamızda buna paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Maddelerin faktörlere göre dağılımları aşağıda tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: YNA'ne İlişkin Faktör Analizi Sonuçları (Döndürülmüş Bileşenler Matrisi)

Bileşenler	1	2	3	4	5
3.Hükümetin vatandaşlarına eğitim sunamaması	,815				
4.Hükümetin vatandaşlarına sağlık hizmetlerini sunamaması	,791				
2.Hükümetin vatandaşlarına barınma hizmetlerini sunamaması	,759				
5.Hükümetin tarım faaliyetlerini desteklememesi	,461				
1.Hükümetin vatandaşlarına meslek sağlamada zorluk yaşaması	,435				
14.Yoksulların paralarını gereksiz şeylere harcaması		,823			
10.Yoksulların tembel olması		,769			
12.Yoksulların ahlak seviyelerinin düşük olması		,486			
11.Hane başına çok sayıda çocuk olması			,768		
13.Hastalık ve fiziksel engel			,705		
8.Kötü şans				,818	
9.Kader				,808	
7.Göç sorunu					,409
6.Toplumda uzman kişilerin olmaması					,692

YTA için kullanılabilir maddelerin belirlenmesi için 37 maddeye faktör analizi uygulanmıştır. Analiz sonucu 12. ve 18. değişkenlerin faktör yükü 0,5'in altında olduğu için analizden çıkarılmıştır. Açıklanan toplam varyans analizi ve scree plot grafiği sonucu anketin 10 alt faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Faktörlerin onu birden toplam varyansın %58,902'ini açıklamıştır. Buna göre çalışmada elde edilen F1, F4, F5 ve F6 faktörleri "Yoksulluğun Yapısal Boyutu (YYB)", F2, F3 ve F7 faktörleri "Yoksulluğun Bireysel Boyutu (YBB)" ve F8, F9, ve F10 Faktörleri "Yoksulluğun Kadereci Boyutu (YKB)" olarak nitelendirilmiş, analizler bu 3 ana faktörler üzerinden yapılmıştır. Literatür incelendiğinde yoksulluk tutumunun ölçülmesi konusunda MacDonald ve MacDonald (1972), Feagin (1972; 1975), Cozzarelli ve ark. (2001), Golding ve Middleton (1982) ve Rosenthal (1993) yoksulluk tutumlarını 3 ana unsur altında toplamışlardır. Maddelerin faktörlere göre dağılımları aşağıda tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: YTA'ne İlişkin Faktör Analizi Sonuçları (Döndürülmüş Bileşenler Matrisi)

	Bileşenler									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
16.Yoksul olmak bir seçimdir.	,671									
8.Yoksul insanlar dürüst değildir.	,661									
10.İnsanların çoğu bir azınlık grubun üyesidir.	,601									
35.Yoksul insanların, yaşadıkları güçlükleri kendilerinin yaratığına inanıyor.	,524									
15.Yoksul insanlar toplumun geri kalanından farklıdır.	,521									
29.Sosyal yardım alanlar arasında çok fazla dolandırıcı var.		,697								
1.Sosyal yardım alan bir kişinin arabası benimkinden daha güzel olmamalıdır.		,683								
13.Refahtaki insanoğlu kendi menfaatleri için çalışmalıdır.		-,557								
20.Refaat içinde büyüyen çocuklar hiçbir şeyin değerini bilmezler.		,456								
14.İşsiz, yoksul insanlar daha fazla çaba gösterirlerse iş bulabilirler.			,728							
9.Yoksul insanlar daha çok gayret gösterirlerse yoksulluktan kurtulabilirler.			,606							
3.Sosyal yardımlar insanları tembelleştirir.			,519							
7.Güçlü-kuvvetli, sağlıklı kişilerin sosyal yardımlardan yararlanması sistemi çökertmektedir.			,508							
4.Bu ülkede herhangi bir kişinin kendini geliştirmesi/başarılı olması için bir engel yoktur.			,459							
24.Yoksul insanlar şanssızlıkları yüzünden suçlanmamalıdır.				,709						
6.Yoksul insanlar aldıkları sosyal yardımları istedikleri gibi harcayabilmelidir.				,677						
36.Yanımda çalışacağım yoksul bir insana güvenebileceğime inanıyorum.				,621						
27.Devlet, yoksulluk programlarına gereğinden fazla para harcamaktadır.					,716					
31.Yoksul insanlar yemek yardımlarını akıllıca kullanırlar.					-,651					
30.Yoksul insanlar için yaratılan olanaklar, devlet bütçesinin büyük bir kısmını tüketmektedir.					,568					
28.Bazı yoksul insanlar, benim sahip olduğumdan fazlasına sahip.					,553					
11.Yoksul insanlar koşullar onların kontrolünün dışında olduğu için yoksuldur.						,620				
21.Yoksul insanların tutum ve davranışları diğer insanlardan farklıdır.						,593				
34.Yoksul insanların diğer insanlardan farklı değerler sistemine sahip olduklarına inanıyorum.						,486				
33.Yoksul insanlar daha yakından takip edilmesi gereken bir mirasçısı grubudur.						,485				
22.Yoksul insanlar ayrımcılığa maruz kalırlar.						,407				
2.Yoksul insanlar için ne yapılırsa yapılınsın yoksul kalacaklardır.							,684			
37.Yoksullukla ilgili programlar yüksek vergilere neden olsalar bile desteklerim.							-,652			
5.Yoksul insanlar sosyal yardım almaktan memnun olurlar.								-,687		
17.Yoksul insanların çoğu yaşam standartlarından memnundur.								,566		
19.Daha fazla yardım alabilmek için çocuk doğuran anneler var.								,455		
23.Yoksul insanların çoğu suça eğilimlidir.									,783	
32.Yoksul insanlar genellikle yoksul olmayanlardan daha düşük zekaya sahiptir.									,389	
26.İşsiz insanların kendilerine önerilen ilk işi kabul etmeleri gerekir.										,819
25.Yoksul olsaydım sosyal yardımları kabul ederdim.										,501

Her iki ölçeğe, faktör analizi sonrası verilerin çözümlenmesinde kullanılacak analiz yönteminin belirlenmesi için çarpıklık basıklık testi uygulanmıştır. Her iki

ölçeğinde çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1 in içerisinde olduğu, ölçeklerin normal dağılım gösterdiği bulunmuştur. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ aralığında

olması, değişkenlerin normal dağılım gösterdiği anlamına gelmekte ve analiz yöntemleri de parametrik testlere başvurulması gerektiğini gösterir (Tabachnick and Fidell, 2013).

3.4.3. Yoksulluğun Nedenleri İle Diğer Değişkenler Arası İlişki

Bu kısımda katılımcıların yoksulluk nedenlerine dair görüşleri ile demografik değişkenler ve göç ile ilgili değişkenler arası ilişki değerlendirilmiştir.

Değişkenlerin normal dağılmama özellikleri değerlendirildiğinde Kolmogorov-Smirnov testine göre normal dağılıma uymadığı tespit edilmiştir. Ayrıca çarpıklık ve basıklık katsayılarının da tüm değişkenler için genellenebilir bir sonuç vermemesinden dolayı parametrik olmayan testler kullanılmıştır (Genç ve Soysal, 2018:19). Yapılan eşit varyanslılık sınaması sonucunda değişkenlerin bazılarının anlamlı ($p>0,05$) bazılarının ise anlamsız çıktığı ($p<0,05$) yani eşit varyanslılığın olmadığı görülmüştür.

Yapılan analizler sonucu Yoksul İnsanların Seçimi ve Kaderle ilişkili değişkenlerle medeni durum arasında bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Bunun yanı sıra Hükümet Politikaları ve Engellerle, medeni durum arasında ilişki mevcuttur ($p<0,05$).

Hükümet Politikaları ve öğrenim durumu arasında bir farklılık vardır ancak gruplar arasında bir farklılık yoktur. Bunun yanı sıra Yoksul İnsanların Seçimi, Kader ve Engellerle, öğrenim durumu arasında anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0,05$).

Hükümet politikaları ve yaş arasında bir farklılık bulunmaktadır ($p>0,05$). Bunun yanı sıra Yoksul İnsanların Seçimi, Kader ve Engellerle, yaş arasında anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0,05$).

Hükümet Politikaları, Yoksul İnsanların Seçimi, Kader ve Engellerle, aylık gelir arasında anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0,05$).

Hükümet Politikaları, Yoksul İnsanların Seçimi, Kader ve Engellerle, mevcut gelir arasında anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0,05$).

Hükümet Politikaları, Yoksul İnsanların Seçimi, Kader ve Engellerle, doğum yeri arasında anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0,05$). Hükümet Politikaları ve Kaderle çocuk sayısı arasında anlamlı ilişki bulunmazken ($p>0,05$) Yoksul İnsanların Seçimi ve Engellerle, çocuk sayısı arasında anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0,05$).

Katılımcıların yoksulluğun nedenlerine dair düşünceleri ile göç durumları ile ilgili değişkenler arası ilişki incelendiğinde; Hükümet Politikaları ile “Buraya Göçmeden Önce Ailenizde Sizinle Birlikte Kimler Yaşıyordu?” değişkeni arası anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Hükümet Politikaları, Yoksul İnsanların Seçimi ve Kader ile “Aileniz göç ettikten sonra küçüldü mü?” değişkeni arası anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Hükümet Politikaları, Yoksul İnsanların Seçimi, Kader ve Engeller ile “Buraya ne zaman (hangi yıl) geldiniz?” değişkeni arası anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Yoksul İnsanların Seçimi, Kader ve Engeller ile “Buraya göç etmek ev içi kararlara katılımınız üzerinde etkili oldu mu?” değişkeni arası anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Hükümet Politikaları, Yoksul İnsanların Seçimi ve Engeller ile “Kente göç etmek çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınız üzerinde etkili oldu mu?” değişkeni arası anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Yoksul İnsanların Seçimi, Kader ve Engeller ile “Göç etmeden önceki yaşamınızla şimdiki yaşamınız arasında fark var mı?” değişkeni arası anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$).

3.4.4. Regresyon analizi

Regresyon analizi, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkiyi ölçmek için kullanılan analiz metodudur. Aralarında sebep-sonuç ilişkisi bulunan iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek ve bu ilişkiyi kullanarak o konu ile ilgili tahminler ya da kestirimler yapabilmek amacıyla yapılır. Araştırmada göç eden kadınlara yöneltilen ve göçle ilgili

değişkenlerin, yoksulluğun nedenine ilişkin düşünceleri ve yoksulluğa karşı tutumları üzerindeki etkilerini görebilmek adına regresyon analizine başvurulmuştur.

Yapılan çoklu regresyon analizi sonucu, demografik özellikler ve göç ile ilgili değişkenlerin katılımcıların yoksulluğun

nedenleri ve yoksulluğa ilişkin tutumları üzerinde ne yönde etkilediğini belirlemek amacıyla demografik özellikler ve göç ile ilgili değişkenler bağımsız, katılımcıların yoksulluğun nedenleri ve yoksulluğa ilişkin tutumları ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

Tablo 4.53: Demografik Özelliklerin Katılımcıların Yoksulluğun Nedenlerine Etkisi

	Hükümet Politikaları				Yoksul İnsanların Seçimi				Kader				Engeller			
	Katsayılar		t	Sig.	Katsayılar		t	Sig.	Katsayılar		t	Sig.	Katsayılar		t	Sig.
	B	Std. hata			B	Std. hata			B	Std. hata			B	Std. hata		
(Constant)	0,50	0,18	2,85	0,00	-0,84	0,18	-4,58	0,00	0,58	0,19	3,01	0,00	0,21	0,19	1,14	0,25
Medeni durum	0,19	0,06	2,89	0,00	0,11	0,07	1,59	0,11	-0,07	0,07	-0,96	0,33	0,02	0,07	0,31	0,75
Öğrenim durumu	-0,04	0,04	-0,98	0,32	0,10	0,04	2,44	0,01	-0,05	0,04	-1,20	0,23	0,06	0,04	1,45	0,15
Yaş	-0,02	0,03	-0,63	0,52	-0,03	0,04	-0,94	0,34	-0,11	0,04	-3,10	0,00	-0,08	0,04	-2,31	0,02
Aylık gelir	0,06	0,03	1,88	0,06	0,11	0,04	3,05	0,00	-0,02	0,04	-0,67	0,50	0,02	0,04	0,61	0,54
mevcut gelir	-0,17	0,03	-5,00	0,00	-0,11	0,03	-3,28	0,00	-0,05	0,04	-1,42	0,16	-0,11	0,04	-3,13	0,00
Doğum yeri	-0,11	0,02	-5,18	0,00	0,09	0,02	3,78	0,00	-0,01	0,02	-0,25	0,80	0,06	0,02	2,55	0,01
Çocuk sayısı	0,01	0,04	0,18	0,85	0,20	0,04	5,23	0,00	0,09	0,04	2,26	0,02	0,02	0,04	0,49	0,62
	$R = 0,304, R^2 = 0,093, \bar{R}^2 = 0,084, F: 9,091; 0,829; 0,000, DW: 1,623$				$R = 0,295, R^2 = 0,087, \bar{R}^2 = 0,079, F: 9,342; 0,9; 0,000, DW: 1,167$				$R = 0,166, R^2 = 0,028, \bar{R}^2 = 0,019, F: 3,006; 0,9; 0,004, DW: 1,669$				$R = 0,211, R^2 = 0,044, \bar{R}^2 = 0,036, F: 4,627; 0,9; 0,000, DW: 1,353$			

Tabloda görüldüğü gibi demografik özellikler ile katılımcıların cevapların yoksulluğun nedenine ilişkin düşünceleri arası anlamlı (tesadüfi olmayan) bir ilişki vardır ($p < 0,05$).

Demografik özelliklerin katılımcıların yoksulluğun nedenlerini etkilediğini incelemek üzere gerçekleştirilen doğrusal regresyon modellerinin tablosu, bağımlı değişken ile modelin arasındaki ilişkilerin kuvvetini göstermektedir. Tabloda yer alan determinasyon katsayılarının 0,304, 0,295, 0,166 ve 0,211 düzeyinde olması bağımlı değişken ile regresyon analizinde yer alan bağımsız değişken arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yine Tabloda yer alan R-kare'nin

değerlerinin, bağımlı değişken olan Katılımcıların yoksulluğun nedenlerine ilişkin değişimlerin %9,3, %8,7, %2,8 ve %4,4 oranlarında bağımsız değişkenler olan demografik özellikler ile açıklandığını göstermektedir. Bir başka ifadeyle, örneğin katılımcıların Yoksul İnsanların Seçimi konusunda %8,7'si demografik değişkenlere verilen cevaplara bağlıdır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, katılımcıların demografik özellikleri ile Yoksul İnsanların Seçimi arasında düşük güçlükte bir ilişki olduğu ve demografik özelliklerin katılımcıların Yoksul İnsanların Seçimi konusunu etkilediği söylenebilir.

Tablo 4.54: Göç İle İlgili Değişkenlerin Katılımcıların Yoksulluğun Nedenlerine Etkisi

	Hükümet Politikaları				Yoksul İnsanların Seçimi				Kader				Engeller			
	Katsayılar		Katsayılar		Katsayılar		Katsayılar		Katsayılar		Katsayılar		Katsayılar			
	B	Std. hata	t	Sig.	B	Std. hata	t	Sig.	B	Std. hata	t	Sig.	B	Std. hata	t	Sig.
(Constant)	0,07	0,27	0,27	0,79	0,43	0,28	1,54	0,13	-0,04	0,29	-0,14	0,89	0,36	0,29	1,26	0,2
10. Buraya göçmeden önce ailenizde sizinle birlikte kimler yaşıyordu?	-0,14	0,06	-2,36	0,02	-0,16	0,06	-2,49	0,01	0,07	0,07	1,03	0,31	0,16	0,06	2,57	0,0
11. Aileniz göç ettikten sonra küçüldü mü?	-0,20	0,05	-4,15	0,00	-0,18	0,05	-3,66	0,00	0,05	0,05	0,90	0,37	0,21	0,05	4,10	0,0
12. Buraya ne zaman (hangi yıl) geldiniz?	0,02	0,02	1,02	0,31	-0,06	0,02	-2,95	0,00	-0,02	0,02	-1,15	0,25	0,00	0,02	0,21	0,8
13. Buraya göç etmek ev içi kararlara katılımınız üzerinde etkili oldu mu?	0,10	0,06	1,52	0,13	0,05	0,06	0,72	0,47	0,12	0,07	1,78	0,08	-0,16	0,07	-2,40	0,0
14. Kente göç etmek çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınız üzerinde etkili oldu mu?	0,03	0,07	0,50	0,62	0,16	0,07	2,29	0,02	-0,02	0,07	-0,23	0,82	-0,15	0,07	-2,17	0,0
15. Göç etmeden önceki yaşamınızla şimdiki yaşamınız arasında fark var mı?	0,07	0,07	0,99	0,32	0,25	0,07	3,43	0,00	-0,21	0,08	-2,74	0,01	-0,27	0,07	-3,69	0,0
16. Aynı imkanlara sahip olsanız geri dönmek ister misiniz?	-0,08	0,07	-1,18	0,24	0,08	0,07	1,17	0,24	0,09	0,07	1,32	0,19	-0,19	0,07	-2,69	0,0
17. Buraya geldikten sonra giyim tarzınızda bir değişiklik oldu mu?	0,19	0,07	2,81	0,01	-0,17	0,07	-2,35	0,02	-0,05	0,07	-0,72	0,47	-0,01	0,07	-0,15	0,9
	$R = 0,249, R^2 = 0,062, \bar{R}^2 = 0,052, F: 5,369; 0,853 = 0,000, DW: 1,638$				$R = 0,250, R^2 = 0,063, \bar{R}^2 = 0,053, F: 5,801; 0,911 = 0,000, DW: 1,161$				$R = 0,157, R^2 = 0,025, \bar{R}^2 = 0,014, F: 2,363; 0,980 = 0,014, DW: 1,633$				$R = 0,276, R^2 = 0,076, \bar{R}^2 = 0,067, F: 7,301; 0,927 = 0,000, DW: 1,409$			

Tabloda görüldüğü gibi göçe dair değişkenler ile katılımcıların cevapların yoksulluğun nedenine ilişkin düşünceleri arası anlamlı (tesadüfi olmayan) bir ilişki vardır ($p < 0,05$).

Göç ile ilgili değişkenlerin katılımcıların yoksulluğun nedenlerini etkilediğini incelemek üzere gerçekleştirilen doğrusal regresyon modellerinin tablosu, bağımlı değişken ile modelin arasındaki ilişkilerin kuvvetini göstermektedir. Tabloda yer alan

determinasyon katsayılarının 0,249, 0,250, 0,157 ve 0,276 düzeyinde olması bağımlı değişken ile regresyon analizinde yer alan bağımsız değişken arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yine Tabloda yer alan R-kare'nin değerlerinin, bağımlı değişken olan Katılımcıların yoksulluğun nedenlerine ilişkin değişimlerin %6,2, %6,3, %2,5 ve %7,6 oranlarında bağımsız değişkenler olan göç ile ilgili değişkenler ile açıklandığını

göstermektedir. Bir başka ifadeyle, örneğin, katılımcıların Hükümet Politikaları konusunda %6,2'si göç ile ilgili değişkenlere verilen cevaplara bağlıdır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, katılımcıların göç ile ilgili değişkenler ile Hükümet Politikaları arasında düşük güçlükte bir ilişki olduğu ve göç ile ilgili değişkenlerin katılımcıların Hükümet Politikaları konusunu etkilediği söylenebilir.

Diğer taraftan değişkenlere ait korelasyon tablosu ve çoklu doğrusallık istatistikleri (VIF) incelenmiş ve araların yüksek dereceli ilişkiye rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra, tahmin edilen artıklar normal dağılıma sahiptir (Atan vd, 2012:160-169).

Böylece kurulan hipotezler ve elde edilen parametre anlamlılıklarına göre aşağıdaki hipotezlerin kabul edilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Ha1 “Katılımcıların demografik özellikleri ile YNA arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklindedir.

Ha2 “Katılımcıların göç ile ilgili düşünceleri ile YNA arasında anlamlı bir ilişki vardır.”

Regresyon analizinin ikinci bölümünde, demografik özellikler ve göç ile ilgili değişkenlerin katılımcıların yoksulluğa ilişkin tutumları üzerinde ne yönde etkilediğini belirlemek amacıyla demografik özellikler ve göç ile ilgili değişkenler bağımsız, katılımcıların yoksulluğa ilişkin tutumları ise bağımlı değişken olmak üzere regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Regrasyon analizleri sonuçlarına göre demografik değişkenler ile katılımcıların cevapları ve Yoksulluğa İlişkin düşünceleri arasında Devlet Politikaları ve Olanaklar değişkeni hariç olmak üzere anlamlı (tesadüfi olmayan) bir ilişki vardır ($p < 0,05$).

Demografik değişkenlerin katılımcıların Yoksulluğa İlişkin Tutumlarını etkilediğini incelemek üzere gerçekleştirilen doğrusal regresyon modellerinin tablosu, bağımlı değişken ile modelin arasındaki ilişkilerin kuvvetini göstermektedir. Katılımcıların Yoksulluğa İlişkin Tutumlarının her biri için

9 farklı regresyon modeli tahmin edilmiştir. Tablolarda yer alan determinasyon katsayılarının 0,301, 0,165, 0,252, 0,311, 0,216, 0,286, 0,196, 0,214 düzeyinde olması bağımlı değişken ile regresyon analizinde yer alan bağımsız değişken arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yine Tabloda yer alan R-kare'nin değerlerinin, bağımlı değişken olan Yoksulluğa İlişkin Tutumlarına ilişkin değişimlerin %9,1, %2,7, %6,3, %9,6, %4,7, %8,2, %3,8 ve %4,6 oranlarında bağımsız değişkenler olan demografik değişkenler ile açıklandığını göstermektedir. Bir başka ifadeyle, örneğin, katılımcıların Yoksul İnsanların Diğer İnsanlardan Ayrımı konusunda %2,7'si demografik değişkenlere verilen cevaplara bağlıdır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, katılımcıların demografik değişkenler ile Yoksul İnsanların Diğer İnsanlardan Ayrımı arasında düşük güçlükte bir ilişki olduğu ve demografik değişkenlerin katılımcıların Yoksul İnsanların Diğer İnsanlardan Ayrımını etkilediği söylenebilir.

Regrasyon analizleri sonuçlarına göre göç ile ilgili değişkenler ile katılımcıların cevapları ve Yoksulluğa İlişkin Tutumları arasında anlamlı (tesadüfi olmayan) bir ilişki vardır ($p < 0,05$).

Göç ile ilgili değişkenlerin katılımcıların Yoksulluğa İlişkin Tutumlarını etkilediğini incelemek üzere gerçekleştirilen doğrusal regresyon modellerinin tablosu, bağımlı değişken ile modelin arasındaki ilişkilerin kuvvetini göstermektedir. Katılımcıların Yoksulluğa İlişkin Tutumlarının her biri için 9 farklı regresyon modeli tahmin edilmiştir. Tablolarda yer alan determinasyon katsayılarının 0,404, 0,385, 0,250, 0,276, 0,259, 0,149, 0,379, 0,336, 0,307 düzeyinde olması bağımlı değişken ile regresyon analizinde yer alan bağımsız değişken arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yine Tabloda yer alan R-kare'nin değerlerinin, bağımlı değişken olan Yoksulluğa İlişkin Tutumlarına ilişkin değişimlerin %16,4, %14,8, %6,3, %7,6, %6,7, %2,2, %14,4, %11,3 ve %9,4 oranlarında bağımsız değişkenler olan göç ile ilgili değişkenler ile

açıklandığını göstermektedir. Bir başka ifadeyle, örneğin, katılımcıların Yoksul İnsanların Diğer İnsanlardan Ayrımı konusunda %16,4'ü göç ile ilgili değişkenlere verilen cevaplara bağlıdır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, katılımcıların göç ile ilgili değişkenler ile Yoksul İnsanların Diğer İnsanlardan Ayrımı arasında düşük güçlükte bir ilişki olduğu ve göç ile ilgili değişkenlerin Yoksul İnsanların Diğer İnsanlardan Ayrımını etkilediği söylenebilir.

Diğer taraftan değişkenlere ait korelasyon tablosu ve çoklu doğrusallık istatistikleri (VIF) incelenmiş ve araların yüksek dereceli ilişkiye rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra, tahmin edilen artıklar normal dağılıma sahiptir (Atan vd, 2012:160-169).

Böylece kurulan hipotezler ve elde edilen parametre anlamlılıklarına göre aşağıdaki hipotezlerin Demografik özellikler ve Devlet Politikaları ve Olanaklar arasındaki regresyon tahmini hariç olmak üzere kabul edilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Hb1 “Katılımcıların demografik özellikleri ile YTA arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklindedir.

Hb2 “Katılımcıların göç ile ilgili düşünceleri ile YTA arasında anlamlı bir ilişki vardır.”

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışmada göç sürecinde kadının yoksulluğa dair görüşleri ve tutumları ele alınmış olup, Isparta il merkezinde farklı tarihlerde göç etmiş olan kadınlar evren olarak seçilmiştir. Araştırma kapsamında hazırlanan anket formu örneklem kitlesinin niteliklerine uyan 1067 kadına uygulanmıştır. Araştırma kapsamında göçün kadın yaşamı üzerine etkileri, kadınlara göre yoksulluk nedenleri ve kadınların yoksulluk üzerine tutumları incelenmiş olup çalışma kapsamında ilk 3 bölümde literatür araştırması yapılarak; göç, kadın yoksulluğu ve göçün kadın yoksulluğu üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Kadının göç sürecinde kentleşmeyle birlikte kente uyum süreci içinde yaşadığı

değişikliklerin ortaya konması ve göç eden kadınların yoksulluk konusundaki görüşlerinin ve tutumlarının ortaya konmasını amaçlayan bu tez çalışmasında 11.05.2019-22.06.2019 tarihleri arasında uygulanan anket formu sonucu aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre demografik özellikler ile katılımcıların yoksulluğun nedenine ilişkin düşünceleri arası anlamlı (tesadüfi olmayan) bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Demografik özelliklerin katılımcıların yoksulluğun nedenlerini etkilediğini incelemek üzere gerçekleştirilen doğrusal regresyon modellerinin, bağımlı değişken ile modelin arasındaki ilişkilerin kuvvetini göstermektedir. Analiz sonucu bağımlı değişken ile regresyon analizinde yer alan bağımsız değişken arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların Yoksul İnsanların Seçimi konusunda %8,7'si demografik değişkenlere verilen cevaplara bağlıdır. Buna göre, katılımcıların demografik özellikleri ile Yoksul İnsanların Seçimi arasında düşük güçlükte bir ilişki olduğu ve demografik özelliklerin katılımcıların Yoksul İnsanların Seçimi konusunu etkilediği söylenebilir.

Göçe dair değişkenler ile katılımcıların cevapların yoksulluğun nedenine ilişkin düşünceleri arası anlamlı (tesadüfi olmayan) bir ilişki vardır ($p<0,05$). Değişkenlerin katılımcıların yoksulluğun nedenlerini etkilediğini incelemek üzere gerçekleştirilen doğrusal regresyon modellerinin tablosu, bağımlı değişken ile modelin arasındaki ilişkilerin kuvvetini göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre bağımlı değişken ile regresyon analizinde yer alan bağımsız değişken arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki tespit edilmiştir. buna göre katılımcıların Hükümet Politikaları konusunda %6,2'si göç ile ilgili değişkenlere verilen cevaplara bağlıdır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, katılımcıların göç ile ilgili değişkenler ile Hükümet Politikaları arasında düşük güçlükte bir ilişki olduğu ve göç ile ilgili değişkenlerin katılımcıların Hükümet Politikaları konusunu etkilediği söylenebilir.

Diğer taraftan değişkenlere ait korelasyon tablosu ve çoklu doğrusallık istatistikleri (VIF) incelenmiş ve araların yüksek dereceli ilişkiye rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra, tahmin edilen artıklar normal dağılıma sahiptir (Atan vd, 2012:160-169).

Demografik değişkenlerin katılımcıların Yoksulluğa İlişkin Tutumlarını etkilediğini incelemek üzere gerçekleştirilen doğrusal regresyon modellerinin tablosu, bağımlı değişken ile modelin arasındaki ilişkilerin kuvvetini göstermektedir. Katılımcıların Yoksulluğa İlişkin Tutumlarının her biri için 9 farklı regresyon modeli tahmin edilmiştir. Analiz sonucunda katılımcıların yoksul insanların diğer insanlardan ayrımı konusunda %2,7'si demografik değişkenlere verilen cevaplara bağlıdır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, katılımcıların demografik değişkenler ile Yoksul İnsanların Diğer İnsanlardan Ayrımı arasında düşük güçlükte bir ilişki olduğu ve demografik değişkenlerin katılımcıların Yoksul İnsanların Diğer İnsanlardan ayrımını etkilediği söylenebilir. Regrasyon analizleri sonuçlarına göre göç ile ilgili değişkenler ve Yoksulluğa İlişkin Tutumları arasında anlamlı (tesadüfi olmayan) bir ilişki vardır ($p<0,05$).

Diğer taraftan değişkenlere ait korelasyon tablosu ve çoklu doğrusallık istatistikleri (VIF) incelenmiş ve araların yüksek dereceli ilişkiye rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra, tahmin edilen artıklar normal dağılıma sahiptir (Atan vd, 2012:160-169).

Gelir düzeyi düşük ailelerde çocukların bakımı, beslenmesi, yaşlıların bakımı, ihtiyaçları karşılamak ve yardımlara ulaşım çabaları genel olarak kadınlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bora (2002) çalışmasında da kadınların sosyal yardımlara daha fazla başvurduğunu belirtmiştir. Yapılan birçok araştırma da kadınların eve gren ve kendi elde ettikleri gelirleri büyük ölçüde aileleri için kullandığını aktarmaktadır (Kloby, 2005; Ecevit 2003; Ocak, 2007; Körükmez, 2008; Rahnama, 2009; Açıkgöz, 2010; Uçar, 2011; Harvey, 2012; Tümtaş ve Ergün, 2014). Çalışmamızda benzer sonuçlara ulaşılmış

kadınların genel tutumları paralellik göstermiştir. Bu nedenle ülkemizde ve dünyada benzer şekilde tezahür eden bu durum için, küresel bir politika olarak kadın yoksulluğunun arttırılması önem arz etmektedir.

Kadınların iş hayatında da yaşadıkları problemler br çok çalışmada yer almıştır. Her ne kadar çalışmamızda kadının iş hayatında yoksulluğu üzerine derinlemesine inilmese de katılımcıların çoğunlukla çalışmıyor olması, kadın istihdamının ülkemizde hala yeterli olgunluğa erişmediğini göstermektedir. Ülkemizde kadın istihdamının arttırılması, kadınların iş hayatına özendirilmesi öncelikli politikalar arasında yer almalıdır.

Çalışmaya katılan kadınların eğitim düzeylerinin genel olarak düşük olması, genel olarak lise ve altı eğitim düzeyindedir. Kadınların istihdam da yer almamalarındaki önemli etkenler arasında eğitim düzeyi de yer alabilir. Kadın yoksulluğunda öneli bir unsur olan istihdamın arttırılabilmesi için ayrıca kadınların eğitim düzeylerini arttırıcı politikaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca kadınların istihdamında önemli ölçüde engel teşkil eden aile kurumu, günümüzde hala tutuculuğunu ve kadına karşı katı tavırlarını korumaktadır. Kadınların istihdamı için geleneksel aile bağları yerine kurumsal politikaların bireylerin kültürel yapıları, aile durumlarına göre spesifik olarak detaylandırılmalı ve kadınlar için pozitif ayrımcı söylemlerin arttırılması gerekmektedir.

Ülkemizde genel olarak sosyal yardımlar kısa süreli olarak sağlanmaktadır. Uzun süreli destek sağlanan yardımlar sınırlıdır. Yardımların bu şekilde sınırlı olması büyük sorun teşkil etmektedir. Zira işsizliğin ve gelir düzeyi düşüklüğünün uzun süreli olması durumunda yardımların etkisi çok kısa sürerek uzun vadede bir değişiklik yapamamaktadır. Bu yüzden bağımlılığı arttıran, seçme şansını elinden alan sürekliliği olmayan, koşulları belirsiz aynı yardımlar yerine hak temelli, süreklilik, düzenlilik ve nakdi olma özelliklerini içinde

barındıracak bir biçimde yardım mekanizması yapılandırılmalıdır. Zihinsel ve bedensel enerjisini aile için daha az harcayan kadın, uzun soluklu politikalarla kendini istihdama yöneltebilir, geliştirebilir ve eğitim düzeyini arttırabilir.

Aile içerisinde hatta ve hatta toplum içerisinde bakım sorumluluğunun kadında olması, kadını yoksullaştıran bir diğer önemli unsurdur. Gerekli politikalar ile kadınların omuzlarından bakım yükünün kaldırılması kadınların daha yüksek refah

düzeyine daha hızlı ulaşabilmelerine, istihdama ve eğitime katılabilmelerine olanak tanır. Kadınların üzerinden bakım yükünün alınması için ülkemizde kapsamlı politika uygulamaları bulunmamaktadır. Kadınların bu yük altında ezilmelerini önlemek ve hem kendileri hem aileleri hem de toplum için artı değere oluşturmaları için elzemdir. Ayrıca bu sayede yoksul ailelerde yetersiz kaynak nedeni ile bakım ve beslenme sorunu yaşayan çocuklar ve yaşlılar daha iyi beslenme imkanı bulabileceklerdir.

KAYNAKÇA

1. AÇIKGÖZ, R., 2010. Kadın yoksulluğu üzerine bir inceleme. Yardım ve Dayanışma, Hakem Heyeti 45-60.
2. AKSU, H. Sevil, Ü. (2010), Göç ve kadın sağlığı. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2(3), ss. 133-138.
3. ALTIN, C., (2014). Mevsimlik göç ve yoksulluk: Ankara-Polatlı mevsimlik tarım işçileri örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
4. ARABACI, Z., Hasgül, E., Serpen, A.S., (2016), Türkiye’de Kadın Göçmenlik Ve Göçün Kadın Sağlığı Üzerine Etkisi, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi Yıl: 16 Sayı: 36 Tarih: Ocak-Haziran 2016 ss: 129-144
5. ATHERTON, C. R., Gemmel, R. J., Haagenstad, S., Holt, D. J., Jensen, L. A., O’Hara, D. F., ve Rehner, T. A. (1993). Measuring Attitudes toward Poverty: A New Scale. *Social Work Research and Abstracts*, 29(4), 28–30. doi:10.1093/swra/29.4.28
6. BAŞ, M., Molu, B., Tuna, İ.H. ve Baş, İ., (2017), Göç Eden Ailelerin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Değişiminin Kadın Ve Çocuk Yaşamına Etkisi, İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Cilt 6, Sayı 3, s. 1680-1693
7. BORA A. (2002), Olmayanın Nesini İdare Edeceksin: Yoksulluk, Kadınlar ve Hane, içinde Erdoğan N.(Der), Yoksulluk Halleri “Türkiye’de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri, 2002, İstanbul
8. BOYLE, P., Cooke, T.J., Halfacree, K., Smith, D., (2001). A cross-national comparison of the impact of family migration on women’s employment status, *Demography*, Volume 38, Issue 2, pp 201–213
9. BUZ, S., (2003), Yoksulluk ve Göç, Yoksulluk 2 Cilt, Yoksulluk Sempozyumu 31 Mayıs-1 Haziran 2003, Deniz Feneri Yayınları, İstanbul.
10. CEREN, F., (2015),. Sosyal Hizmet Uzmanlarının Yoksulluğun Nedenlerine İlişkin Algıları Ve Yoksulluğa Yönelik Tutumları, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
11. CHANT, S., (2003), Female Household Headship and the Feminisation of Poverty: Facts, Fictions and Forward Strategies, <http://eprints.lse.ac.uk/574/1/femaleHouseholdHeadship.pdf>
12. COZZARELLI, C., Wilkinson, A., & Tagler, M. (2001). Attitudes toward the poor and attributions. *Journal of Social Issues*, 57(2), 207-227.
13. ÇAĞLAYAN, S., (2006), Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkileri, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Güz, (17); 67-91.

14. ÇAĞLAYAN, S., (2008), Göç ve Yoksulluk: mutlak ve doğrusal olmayan bir ilişki Türkiye’de yoksulluk çalışmaları (derleyen Nurgün Oktik), İzmir, Yakın Kitapevi.
15. DEMİR, G. ve Arıöz, A. (2014), Göç eden kadınların sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve etkileyen faktörler. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 4(2), ss. 1-8.
16. DOĞAN, B.B. ve Çelik, Y., (2012), Diyarbakır’daki Kentsel Yoksulluğun Ana Bileşen Analizi Dâhilinde Değerlendirilmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2012, C.17, S.3, s.129-162
17. ECEVİT, Y., (2003) Toplumsal Cinsiyetle Yoksulluk İlişkisi Nasıl Kurulabilir? Bu ilişki Nasıl Çalışabilir? C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 25 (4), 2003 Özel Eki ss. 83-88
18. EIGELSREITER-JASHARI, G. (2000), A Feminist Point of View on Globalization and Gender. Hanover: International Woman's University .
19. ERDEM, T., (2003) Yoksulluk Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma -Ankara Kent Yoksulları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Ankara, 2003, ss. 30-35
20. FEAGIN, J (1975). Subordinating poor persons: Welfare and American beliefs. Englewood Cliffs, N.J: Prentice-Hall.
21. FEAGIN, J. (1972). Poverty: We still believe that God helps them who help themselves. Psychology Today, 6, 101-129.
22. FIELDING, A. (1993) “Mass migration and economic restructuring” in King, R. (ed.) Mass migration in Europe, Belhaven, London: 7-18.
23. FRANCK, A.K., Spehar, A. (2010), Women's Labour Migration In The Context Of Globalisation, Belgium : WIDE.
24. GIDDENS, A., (2012a) Modernliğin Sonuçları, Çev. Ersin Kuşdil. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
25. GIDDENS, A., (2012b) Sosyoloji –Kısa ama Eleştirel Bir Giriş-, Çev. Ülgen Yıldız Battal. Ankara: Siyasal Kitabevi
26. GÜNDOĞDU, B.G., (2018). Kadının soyadı, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
27. IŞIK, O., Pınarcıoğlu, M.M., (2001). Nöbetleşe Yoksulluk: Gecekondulaşma ve Kent Yoksulları: Sultanbeyli Örneği, İletişim Yayınları, İstanbul.
28. İLKKARACAN, İ., İlkcaracan, P., (1999), 1990’lar Türkiye’sinde Kadın ve Göç, 75 Yılda Köylerden Şehirlere, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, ss. 305-332.
29. JENISSEN, R., (2004). Macroeconomic Determinants of International Migration in Europe, Rozenberg Publishers, Amsterdam.
30. KAPUR, D., (2004), Remittances: The New Development Mantra?, G-24 Discussion Paper Series, No.29, United Nations Conference on Trade and Development, UN: New York and Geneva
31. KARTAL, N., Demirhan, Y., (2011), Kırsal Yoksulluktan Kentsel Yoksulluğa, İstanbul, Uluslararası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu(1 cilt): Deneyimler ve Yeni Fikirler 13-15 Ekim 2010, SYDGM(Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü), Ankara.
32. KEYDER, Ç., Yenal, Z., (2013). Bildiğimiz Tarımın Sonu(Küresel İktidar ve Köylülük), İstanbul, İletişim Yayınları.
33. KIM, J.W. and Choi, Y.J. (2013). Feminisation of poverty in 12 welfare states: Consolidating cross-regime variations? International Journal of Social Welfare 22(4): 347-359.

34. KLOBY, J., (2005), Küreselleşmenin Sefaleti- Eşitsizlik, Güç ve Kalkınma, (Çev: O. Düz), Güncel Yayıncılık, İstanbul.
35. KÖRÜKMEZ, L., 2008. Kent Yoksulluğu ile Mücadelede Kadınların Geliştirdiği Stratejiler ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini”, Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları, OKTİK, Nurgün (Ed.),Yakın Kitabevi, İzmir, ss.207-244.
36. KUMARI, P.L., (1994). Social Mobility among scheduled caste women in Kerala, A.K.G. Centre For Research and Studies.
37. LANDAU, J., (2002). The Loss of Innocence, Family Process, Volume 41, Issue 1, pp. 27-30.
38. LECAJ, F., (2019), Küreselleşme Göç ve Kadın, Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi, cilt 3, sayı 1, ss. 49-58.
39. LECLERE, F. B. McLaughlin D. K. (1997) “Family Migration and Changes in Women’s Earnings: A Decomposition Analysis,” Population Research and Policy Review, 16:3 15-335.
40. MACDONALD, J. S., Macdonald, L. D. (1972). The Invisible Immigrants. London: Runnymede Trust. 62 pp.
41. OISHI, N., (2002). Gender and Migration: An Integrative Approach, The Center for Comparative Immigration Studies CCIS, University of California, San Diego, Working Paper 49; https://ccis.ucsd.edu/_files/wp49.pdf
42. ORTIZ V., (1996). Migration and Marriage among Puerto Rican Women, IMR Vol. xxx,No.2, pp. 460-484.
43. ÖZBUDUN, S., (2002), Küresel Bir „Yoksulluk Kültürü“ mü?. Yoksulluk, Şiddet ve İnsan Hakları, Ankara, TODAİE Yayını No:331.
44. ÖZYAKIŞIR, D., (2013), Göç, Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic.Ltd., Şti
45. PEARCE, D., (1978). The Feminization of Poverty: Women, Work, and Welfare, Urban and Social Change Review, 11, 1-2, pp. 28-36.
46. RAHNEMA, M., (2009), Sefaletin Yoksulluğu Kovduğu Bir Dünya, (Çev: Şule Ünsaldı), Ankara: Özgür Üniversite Yayınları,
47. ROWLANDS, J. (1997). Questioning empowerment. Working women in Honduras. Oxfam, Dublin.
48. SAMUEL, T.J., (1994). Asian and Pacific Migration: The Canadian Experience, Asian and Pacific Migration Journal, Vol. 3, Nos. 2-3, pp 465-495.
49. SOLAK, N., ve Göregenli, M., (2009), Yoksulluğa İlişkin Nedensel Atıflar Ölçeği’nin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi, Türk Psikoloji Yazıları, Aralık 2009, 12 (24), 72-89
50. SØRENSEN, C.A., Wood, B., Prince, E.W., (2003). Race & Ethnicity Data, Developing a Common Language for Public Health Surveillance in Hawaii, Californian Journal of Health Promotion 2013, Volume 1, Special Issue: Hawaii, pp. 91-104.
51. ŞENSES, F., (2003), Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk, İstanbul, İletişim Yayınları.
52. ŞENYAPILI, T., (2000), Enformel Sektör: Devingenlikten Durağanlığa/ Gecekonduşmadan Apartmanlaşmaya Yoksulluk (Bölgesel Gelişme, Kırsal Yoksulluk, Kent Yoksulluğu), Koordinatörler: Halis Akder ve Murat Güvenç, İstanbul: TESEV yayını, 2000
53. TABACHNICK, B.G., Fidell, L.S., (2013). Using Multivariate Statistics (sixth ed.)Pearson, Boston.
54. TUZCU, A. ve Bademli, K. (2014), Göçün psikososyal boyutu. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 6(1), ss. 56-66.

55. TUZCU, A., ve Ilgaz, A., (2015), Göçün Kadın Ruh Sağlığı Üzerine Etkileri, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2015; 7(1):56-67.
56. YILMAZ, S., (2008). Göç Sürecinde Kadın: Aile İçi Konumu Üzerine Bir Araştırma, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
57. YUN, S.H., Weaver, R.D., (2010). Development and Validation of a Short Form of the Attitude Toward Poverty Scale, Advances in Social Work Vol. 11 No. 2 (Fall 2010), 174-187